

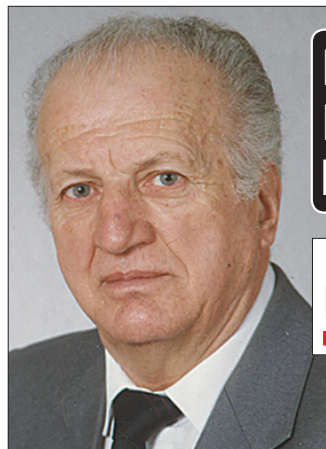

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 14 • год. ХСV • 24 юли 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

**ПОЗНАВАЧ НА
РОДОПСКАТА
ИСТОРИОПИС**

Проф. д-р
Петър Петров

На стр. 3

ЗА ДА МОЖЕМ ДА КАЖЕМ „НИКОГА ПОВЕЧЕ!“

Извънредният и пълномощен посланик
на Република Армения г-н АРСЕН СХОЯН
пред вестник „Тракия“

– Ваше превъзходителство, как оценявате решението на българския парламент, който във своята декларация вместо понятието геноцид използва изрази „масово изстребление“?

– Решението на българския парламент от 24 април т.г. беше безпрецедентно, за първи път през изминалите сто години бе прието решение относно геноцида над арменския народ. Но то се различава от декларациите на Европейския парламент и на другите страни – липсва определението геноцид. Мисля, че не е излишно да припомним възникването на термина геноцид, въпреки че за това се е говорило и друг път. Полският евреин Рафаел Лемкин става свидетел на безпрецедентно съдебно дело, той присъства на процеса срещу Сохон Тейлерян, разстрелян в Берлин Талят паша. Берлинският съд оправдава Тейлерян и го освобождава. Това подтиква Рафаел Лемкин да избере правото за своя специалност. Той се задълбочава в темата и се заема да изследва явлението геноцид и, по-специално геноцида над арменския народ. Неговите проучвания стават основа на приетата от ООН резолюция за предотвратяване и наказване на престъплението геноцид. Лемкин предлага всъщност определянето на тези събития с понятието геноцид, като терминът е неотделим от съдбата на арменците, той се основава на тази съдба и не може да бъде разглеждан извън нея.

– Искам да ви информирам, че стоте български

интелектуалци, сред които са и видни представители на Съюза на тракийските дружества в България, ще продължат подписката с настояване парламентът да промени решението си – да впише вместо „масово изстребление“ терминът „геноцид“. Убедени сме, че геноцид с други изрази не може да се заменя, той е единствено точен и подходящ.

– Обръщението на стоте български интелектуалци дойде и в резултат и на съместната дейност с арменската общност в България, така че ние не само подкрепихме подписката, но ще продължим да сътрудничим, докато желаната от тях цел бъде постигната. Разбира се, ще подкрепим и всеки опит да се обърнат още веднъж към парламента за промяна на формулировката или за нейното допълване.

– Доволни ли сте от резултатите от научните конференции у нас по повод стогодишнината от геноцида над арменците?

– В Армения се състоя много голяма научна конференция за стогодишнината с участието на 1000 делегати. България беше представена от зам.председателя на Народното събрание Красимир Каракачанов и от лидера на партия „Атака“ Волен Сидеров. По цял свят, където има арменски общности, бяха организирани научни конференции. Така беше и в България. Ние осъществяваме целия този процес, не за да получим или да дадем някаква оценка. Това е нашият граждански, човешки и морален дълг. Това е нашият дълг пред нашия народ, пред нашата държава, пред паметта на 1.5 млн. невинни жертви. Ние ще продължим, защото сме убедени, че за геноцида трябва да се говори постоянно. Трябва да се говори не само за арменския геноцид, а за всички прояви на геноцид. Нашите девизи са „Никога повече!“ и „Помня и изисквам!“ Те всъщност изразяват нашата цел. Осъществяването на тези мероприятия е насочено против отричането на явлението геноцид, което продължава и днес. Вече 25 години Република Армения и Република Нагорни Карабах са в блокада. Това не е нищо друго освен продължаване на политиката на геноцид. Нека да си спомним блокадата на Ленинград, продължила 900 дни, не бяха останали кучета и котки в този град, хората бяха принудени да ги изядат, за да се спасят от смъртта. А блокадата над нашите две страни продължава вече 25 години и не виждаме никакви сигнали или признаци за вдигане на блокадата и отваряне на границите.

Негово превъзходителство Арсен Схоян е учил в Московския държавен институт за хранителна промишленост, завършил е Академията за народно стопанство при правителството на Руската федерация, както и право в Ереванския държавен университет. Специализирал е в Център за управление на конфликти в Харвардския университет. Работил в администрацията на правителството, както и в администрацията на президента на Армения, където е бил началник на икономическото, а след това на експертно-аналитичното направление. От 25 януари 2011 г. е извънреден и пълномощен посланик на Република Армения в България. Говори руски и английски. Женен е, има син и дъщеря.

– Какъв бе отзвукът по света за възпоминанията в Армения, на които бяха почетени 1-5 млн. загинали арменци? Още повече, че жертвите бяха канонизирани от Арменската апостолическа църква.

– Какъв бе отзвукът по света за възпоминанията в Армения, на които бяха почетени 1-5 млн. загинали арменци? Още повече, че жертвите бяха канонизирани от Арменската апостолическа църква.

Продължава на 2-а стр.

Президентът се поклони пред паметника на Петко войвода в Киев

Президентът на Република България Росен Плевнелиев, който бе на двудневно официално посещение в Киев по покана на украинския президент Петро Порошенко, на 9 юли положи венец и се поклони пред паметника на легендарния капитан Петко войвода в украинската столица. Както е известно броят на тракийските дружества в България и събрали от юли потомците на тракийските бежанци. Българският президент се поклони и пред паметника на светите братя Кирил и Методий в Киев.

КОСТАДИН КАРАМИТРЕВ ПРЕДЛОЖЕН ЗА ПОЧЕТЕН ГРАЖДАНИН НА ХАСКОВО

• Костадин Карамитрев

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов предаде в Хасково на председателя на Общинския съвет Иван Иванов предложение за удостояване на Костадин Карамитрев посмъртно със званието „Почетен гражданин на Хасково“. Предложението е от инициативен комитет, а сред имената в него са акад. Стефан Воденичаров, председател на БАН, акад. Георги Марков, проф. Стати Статев, ректор на УНСС, Иван Гранитски – издател, Никола Инджов – поет, публицист и преводач и мн. други. На практика инициативния комитет подкрепи решението на Върховния комитет на СТДБ. Костадин Карамитрев е роден на 5.10.1932 г. в Хасково. Родът му води началото си от с. Доганхисар (Дедеагачко) в Беломорието и е органично свързан с националноосвободителните борби и трагедията на тракийските българи. Костадин Карамитрев завършва висше инженерно-строително образование, успешно защитава научна степен „доктор на науките“. Заемал е различни ръководни стопански и административни длъжности в областта на строителството, благоустройството, регионалното планиране и развитие, централната и местна власт в столицата. Бил е секретар на Министерски съвет, заместник-министър, директор на Строително-монтажен комбинат, заместник-кмет на гр. София. Първите си стъпки в професията и при формирането му като личност и ръководител той прави в Хасково. Костадин Карамитрев умира на 15.06.2011 г. Красимир Преманов припомни, че Хасково е една от столиците на тракийското движение в България, в която Костадин Карамитрев остави ярка следа, и изрази надежда, че общинският съвет ще приеме предложението на инициативния комитет. Иван Иванов пое ангажимента да внесе предложението на следващата сесия на 31 юли и изрази надеждата, че то ще срещне необходимата подкрепа.

ПАМЕТНИКЪТ НА ПЕТКО ВОЙВОДА В ЧИКАГО — РАЗРУШЕН

В редакцията се получи тревожно писмо от Пенка Чакалова – Генева, авторката на книгата изследване за паметниците на Капитан Петко войвода у нас и в чужбина. Тя съобщава, че бюст-паметникът на Войводата в Чикаго е разрушен. Научила това от Иван Хаджиминов, който направи колоната на Капитан Петко войвода със собствени средства и я постави в

Алеята на българската слава, в която се намират още осем паметника, направени безвъзмездно от него. Тук са Ботев, Левски, Хаджи Димитър и др. Те са поместени всичките в книгата на Пенка Чакалова- Генева „Паметниците на Капитан Петко Войвода“. Тази алея се намира в двора на българската православна църква „Св. Иван Рилски – Чудотворец“ в Чикаго. За

разрушаването на алеята Иван Хаджиминов пише с голяма болка и безпомощност: „Те помрачиха самочувствието на българите в Чикаго.“ Ето и цялото му писмо: „Г-жо Генева, дължен съм да Ви информирам за това, което се случи през последните три месеца в православния храм „Св. Иван Рилски – Чудотворец“. През февруари Църковният съвет излезе с компромат срещу отец

Валентин като сътрудник на бившата Държавна сигурност. Казаха, че разполагат с досието му. Като такова до ден днешен не е публикувано или афиширано. От февруари отец Валентин не се допуска в църквата, но най-неприятното от всичко е, че тези метежници за мен, са посегнали и на Алеята на българската историческа слава и то без мое знание като основен изпълнител

и дарител. Деветте колони са демонтирани и съдбата им до сега е неизвестна. Най-вероятно те да са в контейнера за смет. Гордостта и самочувствието на българите, които посещават църквата е помрачено. Това е в общи линии, което се случи.“ В телефонния разговор след писмото Хаджиминов разказва още веднъж на г-жа Генева за неприятното разрушаване на Алеята, като съобщава, че на празното място е поставен друг паметник на Васил Левски. „Не мога да си обяс-

ня защо е трябвало без знанието на художника да се разрушава цялата алея – ни пише Пенка Чакалова – Генева. Ако отецът има някакви грехове, кои са греховете на българските герои. Това, че дълги години са поддържали българския национален дух, самочувствието и гордостта, че те са чада на малка България, която е родила такива титани. Благодаря ви предварително, ако споделите и моята голяма тревога, че има българи, които посягат на славното ни историческо минало и поругават българщината. С уважение и горчивина от случилото се: Пенка Чакалова – Генева“.

Нов граничен пункт към Гърция през 2017 г.

Процесът по отварянето на нов граничен пункт през Рудозем за Гърция е необратим. Това заяви областният управител на Смолян Недялко Славов. Според него той може да бъде отворен в началото на 2017 г. Изграждането на ГКПП беше отлагано от гръцката страна повече от 10 години въпреки изградения за милиони път от българска страна, който е направен по всички трансевропейски стандарти.

Категоричният оптимизъм на смолянския губернатор е след проведените две срещи в края на май. На тях беше одобрен проектът за новата програма „Европейско териториално сътрудничество“ България-Гърция за новия програмен период и предвидените в нея 38 млн. евро за инфраструктура.

ЗА ДА МОЖЕМ ДА КАЖЕМ...

Продължение от 1-а стр.

– Преди да говорим за подбудите, които накараха Арменията апостолическа църква да обяви жертвите за светци, ще напомня, че 24 април е един ден, в който ние, арменците, неволно се изправяме и тръгваме към паметниците на жертвите да се поклоним пред паметта им. Това сякаш е по-силно от нас, самите. Това продължава вече сто години и всяка година на този ден арменците „отиват“ при жертвите. Казват, че времето лекува раните, но това като че ли не се отнася за раните от геноцида над арменците. Тъй като не е имало окончателно осъждане и покаяние. Нека не звучи сантиментално, но като че ли душите на тези 1.5 млн. витаят над нас, повечето от тях нямат и гробове. Като че те ни карат на този ден да се поклоним, но и да продължим да се борим. Имали сме и други сложни и трудни страници в нашата история, но в повечето случаи сякаш времето е лекувало раните. Тук ми се ще да цитирам гениален стих на големия наш поет Пайрур Севаг, който казва: „И намерихме изход към ново възкресение, не като птица-та феникс, а като арменци.“ Но вече цели сто години няма окончателно осъждане и истинско покаяние. Знае се, че неосъдените престъпления раждат нови престъпления. След арменския геноцид станяхме свидетели на холокоста. Известни са думите на Хитлер, които се основават на мълчанието

и забравата, на които е подложен геноцидът над арменците. „Кой днес си спомня за погромите над арменците!“ – така фюрерът подтиква своите войници към извършването на нов геноцид. Така е и до наши дни, светът видя какво стана в Руанда... Нашият дълг като наследници на народ, преживял геноцида, е да го осъждаме където и да се проявил той. Това е основна точка в дневния ред на външната политика на нашата държава – да бъдем последователни, да работим докрай за признаване и осъждане на геноцида над арменския народ. Връщам се към въпроса за канонизирането на жертвите за светци. Това беше свят начин душите им да намерят покой. Техните палачи се обзаведах с гробници, а жертвите нямат и обикновен гроб, наследниците им не знаят къде са техните мощи.

– **Борбата на арменския народ за признаването и осъждането на геноцида е пример за нас, тракийски, които също са жертва на геноцид в Османската империя. Смятате ли, че има пътища за сътрудничество на Тракийския научен институт с научните институти в Армения, които изучават геноцида?**

– Музеят на арменския геноцид в Ереван е не само музей, а и научно-изследователски институт. И там има доказателства и документи, които показват, че геноцидът над арменците е извършен въз основа на опита, добит при погрома над българското население в Тракия. Не зная доколко

уместно е да се употреби думата шаблон, но тогава все още не е имало методология. Но няма да ви кажа нищо ново, ако напомня, че геноцидът над арменците е послужил за идеологически наръчник за осъществяване на холокоста. Помните великолепия филм „Списъкът на Шиндлер“, който има много Оскари, включително и за сценарий. След като дълго търсели кой да направи сценария, се спрели на един арменски сценарист – Стивън Зайлиян. Всеки арменец, гледайки отделните епизоди от този филм, неволно си спомня за разказите на своите предци, на своите баби и дядовци за извършеното по време на геноцида над арменците. Аз казах и на г-н Преманов, че може да се направи общ меморандум заедно с музея в Ереван, да се създаде работна група. Ние също сме заинтересовани от осъществяването на подобно сътрудничество. Смятаме, че може да бъде изследван и този период, свързан със съдбата на тракийските българи. Това ще ни даде възможност да проучим и архивите на България, да се запознаем с материалите, свързани с геноцида над арменците. България е обвързана, макар и косвено, със събитията от онова време. Тя отваря своите врати и посочва изхода към спасението на 100 000 арменци. Всеки арменски бежанец, прекосил границата, е трябвало подробно да разкаже защо, по какви причини търси убежище. Това е документирано. Спасилите

се наши сънародници успяха да стъпят на крака през тия сто години, не само не се претопиха и асимилираха, попадайки в машината на тоталитаризма в атеистичните времена, но успяха да съхранят своята арменска същност, своя език, своята вяра, създадох арменски организации и структури, изградиха свои църкви и дадох своя принос за разхубавяването на България. Ще повторя, че най-добрият вариант е наистина да се подпише един меморандум за сътрудничество. Ние сме готови да се превърнем в мост на такова сътрудничество. Изобличителните факти съществуват, на основата на тях арменският парламент призна геноцида над гърците и асирийците. Не е излишно да се подчертае, че през последните години редица страни приеха и закони за криминализиране на отричането на престъплението геноцид. Надявам се, че някой ден ще има подобен член и в Българския наказателен кодекс. Не зная дали се вписва в контекста на нашия разговор, но сигурно ще ви заинтересува, че напоследък арменските инвестиции се насочват към страни, в които геноцидът е признат. Страданията означават и трупане на опит. Арменците бяха лишени само за ден от онова богатство – материално и духовно, създадено през хилядолетията. Оттук и поуката, че хората трябва да бъдат гарантирани и що се отнася до тяхното имущество, трябва да бъдат предпазени от подобни присвоения. Накрая ще пожела: нека да работим заедно, за да можем да кажем „Никога повече!“, за да не се повтарят чудовищните престъпления срещу човечеството.

Интервюто взе Тодор Корюев

ПОЗНАВАЧЪТ НА РОДОПСКАТА ИСТОРИОПИС

АНДРЕЙ ПЕЧИЛКОВ

Проф. Петър Петров е проучвал архивите на Цариградската екзархия и Одринската митрополия, видният историк допринесе много за разкриване съдбата на родопските българи

Ако срещнете проф. д-р Петър Петров нейде из софийските улици, едва ли ще кажете, че този достолепен университетски преподавател е навършил 90 г. Висок, строен, с осанка на младеж, отдаден ще ти се усмихне, дружелюбно ще те здрависа, ще те ободри с най-новия си виц и започва сериозния разговор със своя събеседник за делничните проблеми и най-вече какво е днес историческата наука. Говори убедително, с аргументи, с памет удивляваща, пък е и любим събеседник с общуващите.

Професор д-р Петър Христов Петров е роден на 31 юли 1924 г. в с. Върбешница, Врачанско. Основното и прогимназиалното си образование завършва в родното си селище, а гимназиално – през 1943 г. в гр. Враца (класически отдел). Приет е в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по специалността „История“ и през 1949 г. е с диплом на висшист-историк. Непосредствено след завършването си е назначен за старши уредник в Музея на революционното движение в София. Редовен аспирант е през 1950–1952 г. От 1952 г. е хоноруван асистент по средновековна българска история. На следващата – 1953 г. – придобива научното звание старши преподавател. През 1954 г. защитава дисертация на тема „Въстанието на Ивайло“ и получава научното звание „кандидат на историческите науки“ (доктор). От 1960 г. е доцент, а през 1974 г. – професор. През 1982 г. успешно се представя с нова дисертация на тема „Образуване на българската държава“ и добива званието „доктор на историческите науки“. Още съвсем млад на два пъти специализира в Унгария (1955) и Югославия (1964–1972 – с прекъсвания).

Целият младенчески и зрял живот на проф. Петър Петров е свързан предимно със Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Лекционните му курсове в университета са твърде пространни: Средновековна българска история (1953–1978 г.), История на България, ч. I (1979–1989 г.) – основен курс. Немалък е броят със специалните курсове, с които се е представял: Извозване на Средновековна България (1966–1969 г.), Асимилаторската политика на турските завоеватели (XV–XVI в.) (1970–1974 г.), Проблеми на политическата и църковна история на Средновековна България (VII–XIV в.) (1981–1989 г.) и др.

Не е малък броят на неговите лекционни курсове във Велико-търновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ (История на България, ч. I (1962–1964 г.) – ос-

новен курс); във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ (История на българската държава и право (1994–1999 г.); в Пловдивския университет „Павел Хилендарски“ (История на България през периода XV–XVIII в. (1996–1998 г.), Българското общинско право (1999–2005 г.), Българската селска община до Освобождението (2001–2002 г.), Международни договори на България (2002–2005 г.). Чете лекции в Центъра за следдипломна специализация в София към Велико-търновския университет (История на Българската държава и право (2002–2003 г.).

Проф. Петър Петров умее да владее аудиторията. Той има дълбоки познания и мащабно мислене, които успешно прилага при преподаването пред студентите. Българските студенти имат чудесната привилегия да слушат лекциите на един дълбоко ерудиран университетски преподавател.

Проф. Петър Петров е отзивчив и доброжелателен към другите. Не се скупя да помага на младите хора, както и да ги подкрепя в своя научен вървеш. Той е редактор на близо 50 научни труда и на близо 15 периодични издания. Ръководи аспиранти, които днес са изявени български учени (Ц. Георгиева, Ек. Вечева, П. Ангелов, Е. Савчева, К. Дочев и др.). Рецензент е на немалък брой дисертации за доктор на историческите науки (Ст. Ваклинов, Д. Димитров, Н. Овчаров, М. Йонов, А. Пейчев и др.), както и за доктори по история – на брой близо 20 (В. Гюзелев, А. Тончев, Л. Любенова, Ж. Аладжов, Хр. Матанов и др.). Проф. Петър Петров е изключително продуктивен автор. Из неговото перо на бял свят са над 240 научни статии, студии и монографии. Наистина едно богато творчество, към което трябва да се отнасяме с преклонение. И нещо, което е особено важно: написано то от него е като пирон – ясно, точно, с педантична научност и прецизност. И още: научното дело на професора е твърде мащабно като период за изследване и като тематика – Средновековие, османско владичество, следосвободенският период. Това е необичаен факт – български учен-историк да покаже

на свят такава широта на своята научна обзиримост. Още през 1955 г. отпечатва своя книжовен труд „Въстанието на Ивайло“, претърпяло нови издания през 1956, 1960 и 1968 г. През 1960 г. се раждат „Въстания против Византия“ и „Борбата на българския народ против латинските нашественици“. След 30-годишни проучвания върху Българското средновековие през 1975 г. проф. П. Петров излезе с капиталния си труд „Съдбоносни векове на българската народност. Края на XIV век – 1912 г.“. Радостно е, че в този си книжовен труд не е отмината и съдбата на Родопската област като неразделна част от българската святост. През 1981 г. в ръцете на читателя е неговият основен монографически труд „Образуване на българската държава“, съдържащ близо 400 страници. „Това е най-пълното изложение на историята на славяни и прабългари, създаването на държавата и нейната организация“ – пише доц. д-р Гълъбина Петрова. Свързана с тази проблематика е и монографията на проф. П. Петров под наслов „Възстановяване на българската държава 1185–1197“ (1985 г.), в която най-пълно е разгледан въпросът за въстанието на братята Асеневци и усилията им за устройване на българската държава. И отново в юбилейните си дни проф. Петър Петров ни зарадва с нов книжовен труд – „Самуил – цар воин“ (2014), посветен на 1000 години от смъртта на българския владетел цар Самуил.

Неговите статии и студии от Българското средновековие и следосвободенския период са с разностранна тематика, при това с приносен характер, т.е. не са публикации с чисто популяризаторски оттенък. Съставител и редактор е на близо 25 научни документални сборника, автор е на множество учебници и учебни помагала. Твърде продуктивен е с рецензии и отзиви на публикации и винаги перото му е на строго принципи начал.

Патриотът, родолюбецът проф. Петров не забрави своя роден край. През 2011 г. (в съавторство) на бял свят показва книгата „Върбешница“, посветена на родното му селище и то в един внушителен

обем – 215 страници.

Родопчани сме изключително благодарни на проф. Петър Петров. В една моя публикация, посветена на неговата 80-годишнина (2004 г.) аз го назовах „познавач на родопската историопис“. Твърде отколе като учен изследвач той е свързан с Родопския край. Още през 1960 г. на организирана научна конференция в Смолян от окръжните ръководства той изнася основния доклад „Насилственото помохамеданчване на българите в Родопския край“, публикуван в местния и централен печат (в. Родопски устрем, № 7, 20 февр. 1960 – в резюме и в. Родопска правда, № 5-6, 12 март 1960). По-късно последваха множество статии, посветени на тази тематика, с цел избистряне националното съзнание на населението от Родопите. Навремето сборникът „Родопска българска твърдина“, с пряко негово участие, претърпя три издания (1960, 1961 и 1964 г.). Сборникът години наред бе настолна книга за съдбата на родопските българи от далечното минало, та до най-ново време. Твърде осезателен е приносът на проф. Петров, свързан с проучванията му, касаещи трагичните времена на родопчани през османската робия. Автор е на поредица трудове: „Насилствено помохамеданчване в годините на османското робство“ (1985 г.), „Българите мохамедани в борбите против османската власт“ (1987 г.), „Истината за българите мохамедани в Родопите“ (1993 г.) и др. Редом с тях са множеството статии и студии, поместени в различни научни и популярни периодични издания, защитаващи страстно българския дух и българщината в родния ни Родопски край. В подкрепа на това са и документалните сборници „Асимилаторската политика на турските завоеватели (XV–XIX в.)“, претърпял две издания (1962 и 1964 г.), „Дружни и единни през вековете“ (1960 г.), „Родопите през вековете“ (1966 г.), „По следите на насилието“ (1972 г.), впоследствие показан в две части – в два тома (1987 и 1988 г.), „Мохамедани поборници“ (1989 г.), „Непокорни поданици на султана“ (1995 г.), „Завръщане към българския род“ – т. I и II (2001 г.).

Изучаването на проблема за

съдбата на родопските българи проф. П. Петров продължи и впоследствие. Рожба на това бе сборникът от статии „Родопите в българската история“ (1974 г.), предназначен като помагало на българския учител, при който юбиларът е автор, съставител и редактор. Твърде много на тази тематика са неговите статии и студии, в които се показват учени (Б. Филев) и пътешественици, преброявали Родопския лабиринт, с цел утвърждаването на българския дух в този край. Да се представи Българското и чрез Българската църква проф. Петров положи неимоверни усилия за издирване на документи от архивите на Цариградската екзархия и Одринската митрополия, както и публикации в следосвободенския печат, в резултат на което се родиха двата внушителни документални сборника (в съавторство) под наслов „Черковно-просветно движение в Средните Родопи (1878–1912)“, т. I и II (2002 и 2009 г.). Със своите изследвания проф. Петров показва много ярко, много категорично любовта си към Родопския край. Той е отзивчив лектор, сказчик, редактор, консултант на творби с родопска тематика.

През 2012 г. проф. Петров ни зарадва с нов книжовен труд – появи се неговите спомени „Кога един живот не стига“ – „едно значимо събитие – както посочва в своя рецензия проф. Владимир Мигев – в живота на историческата гилдия“. Удивен съм от прецизността му в изказа на мемоарното му издание, от откровението да покаже преживяното точно, ясно, категорично, без увъртания, с богати факти разкрива сложния живот на представителите от научната историческа гилдия. Вярвам, че неговият мемоарен труд ще заеме достойно място в арсенала на българската историография.

Добре съзнавам, че не казах всичко за проф. д-р Петър Петров и като учен, като общественик, като човек и гражданин – верен на българската свая, на българщината. Трудно е да се обхване пространната научна, просветна и обществена дейност при неговата 65-годишна преподавателска и над 60-годишна изследователска дейност. За висшите учебни заведения, гдето отдал себе си и особено за Софийския университет „Св. Климент Охридски“ е чест, че проф. д-р Петър Петров е оставил свята диря и в научното поприще, и като човек, и като достоен българин.

От сърце на моя любим университетски учител пожелавам здраве, дълголетие, бодрост и енергия, за да ни радва още и още дълги години.

НАЦИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

„ПО ОБРАТНИЯ ПЪТ НА ДЕДИТЕ НИ“

БОЖАНА БОГДАНОВА,
ПОТОМКА НА БЕЖАНЦИ ОТ
С. БУЛГАРКЪЙ, ОБЛАСТ КЕШАНСКА
И С. ТЪРНОВО, ОБЛАСТ УЗУНКЮПРИЙСКА,
ИЗТОЧНА (ОДРИНСКА) ТРАКИЯ

Пътуване, провокирано от нашите деди,
от тяхната надежда да се завърнат по родните
места, надежда, останала и след тях...

„... До колкото е известно на Легацията, през 1926 година Министерството на Вътрешните работи и Народно-то здраве, по искане на Външните Работи, предписа на административните власти в Царството да съберат и представят по възможност най-подробни сведения относно имотите на българи въ сегашна Турция, изселили се през периода от 5/18.X.912 г. до 18.X.925 г. и подлежащи на връщане на законните имъ собственици...“ (из писмо на Легацията до Министерство на Външните Работи и на Изповеданията, 1931 г.)

Една надежда крепила ги до сетния им дъх. Че ще се върнат там в родния дом, родната земя, при изоставените си принудително в гората пеленачета, при непогребаните си деца, бащи, майки, братя, сестри. Жените, забулени неизменно с черните чембери, с дълбоките и тъжни очи, а в душата им събрана ся-

Щастливото хоро в Булгаркьой, април 1913 г., последното...

каш цялата болка на света, мъжете – мълчаливи, замислени, приведени, чакащи. Така и не дочакаха. Отиваха си с отворени очи. Оставиха само спомените си от щастливите години в родните места в Тракия и ада от преживяното по кървавата диря на похода, извървян през 1913 година. И след нея... Оставиха и болката, все по-силна, все по-нарастваща с годините. Оставиха и надеждата да се завърнат по родните мес-

та в Тракия. Завещаха ни я...

И ние, техните потомци тръгнахме... Ние, потомците от големия род на тракийците-бежанци. По обратния път на дедите си. От София, Пловдив, Хасково, Свиленград, Димитровград, Стара Загора, Велико Търново, Трявна, Павликени, Смолян, Казанлък, Розово, Бузовград, Крън, Енина, Сливен, Твърдица, Научен, Желю войвода, Омуртаг, Шумен, Варна, Бургас, Стралджа, Атолово,

Ямбол, Елхово, Тополовград, Русе, Самоков, Рударци, ... от цяла България. Още през 1993 година. Продължаваме и до днес. Не ни спират нито юлското слънце, нито неизвестното.

Да, през месец юли, защото преди вече 102 години на 7 юли 1913 г. започва кървият поход на нашите деди от Тракия. От Булгаркьой, Одринска Тракия, това китно, красиво, богато българско село, с избитите там момчета и мъже, на Бойдиновия мост от 15 годишна възраст до преклонна и нагоре..., със воплите на изоставените принудително гладни и жадни пеленачета в гората в на-

бързо „стъкмените люлки“, с надеждата майките да спасят поне по-големите си деца, със стенанията на посечените и захвърлени дечица, със писъка на поруганите момичета и жени, със риданията на майките, на мъжете, на старците, оставили костите си по земите на цяла Тракия. Непогребани и неопяти...

Тръгваме с надеждата, тяхната надежда... А там ни чакат руините от притихналите къщи, дуварите от камък, старите герани и притесненото, и смутеното, и усмихнатото, и сърдитото, и студеното, и гостоприемното живеещо сега там население. Заедно със своите кметове. Всяка година посрещани по различному. Но винаги с извиненията, че не са виновни за случилото се някога. Че винаги сме добре дошли при тях. С „Изпращайте ни хабер, че идвате. Предварително“... А някои с въпроса: „За имотите си ли идвате?“, или „Намерихме имането, закопано, ей там беше, помогнахме си, построихме си къщата, оправихме двора...! Не го търсете!“. Други пък „Намерихме и тази плоча до оградата, на детски гроб е, ето я стои си тука...“. Показаха ни дори зейналата дупка от скоро откритото заровено в тенекия злато на поп Павел в салмичката в двора на родната му къща в Булгаркьой, предложиха да покажат негови предмети. Съпричастни към нашите добри намерения, готови да помогнат. И когато почитаме паметта на всички загина-

Бежанци от Булгаркьой

Доганхисар, при темелите на къщата на дедите на Капитан Петко войвода

ли тракийци, и със запалените свещички в техните ръце дори, и когато по свой начин оставяме някаква следа, която да напомня, че нашите деди ги е имало. И пред полуразрушената българска църква в Търново, и с питките за здраве и помен, с виното и водата, с венците и цветята, с посадените дръвчета и храсти, донесени чак от България, с подаръците за кметове, деца и хора добри...

Чермен, Кадъкьой, Димотика, Софлу, Армаганската долина, Янурен, Коруджикьой, Пишманкьой, Чобанкьой, Доганхисар, Фере, Дервент, Мерхамли, Шехенлар, Гюмюрджина, Дерекьой, Дедеагач, Одрин, Ахъркьой, Гечкенли, Лозенград, Курудере, Коюндере, Каваклия, Корукой, Ениджия, Бунар хисар, Урумбегли, Узункюпрю, Еникьой, Хедили, Търново, Чопкьой, Ерменикьой, Кешан, Булгаркьой, Теслим, Лизгар, Ейлягюню, Малгара, Йеничифлик, Родосто...

Вълнението е огромно. Стъпвайки по родните места на дедите си. Сякаш се докосваме до тях. До техния бит, до техния живот. Когато благодарение на оставените ни от тях възстановени карти на родните села, досущ като кадастралните планове от някога, когато стигнеш до дядовата си къща, когато вземеш шепа пръст от родния двор, когато вземеш камък от останките от темелите на родната къща, когато вземеш керемидка от покрива на единствено оцелялата през годините част от салмичка, когато надникнеш през дуvara, когато поднасяш дарове. Ти усещаш сякаш си осъществил тяхната надежда, поне за миг дори **ДА СЕ ЗАВЪРНАТ ТАМ ПО РОДНИТЕ СИ МЕСТА, В РОДНАТА СИ КЪЩА.**

Сълзите се стичат, сърцата ни силно бият, болката в душите ни напират, думите не стигат. Всеки път...

И затова в името на тези истински българи, тяхната сила, воля, смелост, самоотверженост, богата душевност, извисен дух, пословично трудолюбие, в името на всички тракийци, в името на всички тракийци-бежанци, хората с опърлени криле, но със жилав корен, които нито за миг не забравиха воплите на стенанията на посечените и захвърлените дечица, писъка на жените, риданието на майките, трагедията, кървавия поход и в същото време, никога не пожелали да тръгнат и да отмъщават, не искаме тяхната надежда да се завърнат, казусът за техни-

■ Българската черква „Свети Георги“ в Търново, Узункюпрійско

те земи и имоти да бъдат разменна монета за политиците. Проблем, появяващ се само в предизборните кампании на политиците и веднага забравян

до следващите. Това е подигравка с нашите деди в Източна Тракия, сега вече на територията на Турция, на които те са били и остават собственици...

■ 7 юли 1913 г. от Булгаркьой, Кешанска кааза започва кървавият поход на тракийските българи. „Не сме забравили нашите деди... Помним ги... жилав е коренът ни“

От векове... Търсят им документите за собственост! Но тогава, когато турската войска избива мъжете, момчетата, старците. Когато отвлича и изнасилва жените, и бременните и малките момичета дори, когато граби, пали, посича. Кой би помислил за документите? За своите имоти, за добитъка, за имането, за жълтиците, за махмудиите, за пендарите? Кой? Когато си на нивата, когато усещаш ужасяващия мирис на горящите къщи, на горящото човешко месо и виждаш виещият се над тях тъмен облак, кой би помислил за документите? За своите имоти, за добитъка, за имането, за жълтиците, за махмудиите, за пендарите? Кой? Ужасът, страхът от случващото се ги кара единствено да бягат панически, да спасят поне децата си...

И затова, в името на тях на

всички тракийци оставили костите си по земите на Източна Тракия, непогребани и неопяни, на всички тракийци-бежанци прокудени от родните земи, успели да устоят на нечовешките мъки, страдания, унижения, болка и проклетата съдба бежанска, изправили се и напред продължили, достойни за преклонение, пример за всички нас, за всеки родолюбив българин, в името на тяхната памет.

Ние, техните потомци от големия род на тракийските бежанци, се завръщаме всяка година „По обратния път на дедите ни“, а и всеки път през месец юли, за да осъществим тяхната надежда поне за миг дори **ДА СЕ ЗАВЪРНАТ ТАМ ПО РОДНИТЕ СИ МЕСТА, В РОДНАТА СИ КЪЩА**, за да се открием, защото нашите деди, тракийските бежанци от 1913 г., някога са се пръснали се като мъниста от скъсана огърлица... И почти един век не стигнаха да се открият, да се намерят, да се съберат.

И да сведем глави, да помълчим и цялата любов, таена все в душите ни, на тях, на нашите деди от Тракия, тракийските бежанци, отново да подарим...

Ние, потомците от големия род на тракийските бежанци, искаме истината за тях да бъде призната и огласена, тяхната надежда да бъде осъществена. Справедливо. Съгласно силата на правните норми. Съгласно силата на международното право. Съгласно силата на защитените човешки права. Искामе и вярваме, че това ще стане...

ПОЛИТИЧЕСКОТО ОСТРИЕ НА ЕЗИКА

Как лингвистиката се използва за постигането на геостратегическите цели на южната ни съседка

МИЛКО БОЯДЖИЕВ

Езикът има голямо стратегическо социално и политическо значение. В изследването си за „Ролята на езиките за общуване в многоезичните общества“ известните специалисти Юджин Нида и Уилям Уодърли изтъкват изключителното въздействие на всеки език като средство за групово самоутвърждаване, етнорелигиозно разграничаване и обособяване. Те считат, че езиките са първостепенно средство за постигането или

разрушаване на националното единство

на отделните държави.

Реален пример за целенасочено използване на езика за постигане на национално единство е последователното прилагане във вътрешната и външната политика на Турция на формулираната през 1936 г. като официална държавна доктрина „Слънчева теория за езика“. В тази връзка са изградени съответни институции със задача да прилагат, разпространяват и популяризират нейната същност. Теорията утвърждава турския език като първоизточник на древните езици – шумерски, персийски, латински, арабски, както и за влизащ в основата на всички съвременни културни езици. Легитимен израз на тази теория са някои разпоредби в съвременното турско законодателство. Чл. 26 от НК в Турция постановява: „Никакъв език, забранен от закона, не може да се използва за изразяване на мисли“. Според чл. 42 ал. 9 на НК „Никакъв език, освен турският, не може да се преподава като майчин език на турските граждани в

■ Милко Бояджиев

чистване на езика. Именно затова четенето на свещените книги, религиозни проповеди и дори политическата агитация се извършват не на официалния български език, а на турски. Важно средство в тази посока е

насаждането чрез нашата училищна система

на литературен

турски, който никога не е бил „майчин“ на българските мюсюлмани. Изследвалият през XVII в. българските земи пътешественик Евлия Челеби констатира, че за обърнатото в ислям коренно население употребяваният турски език е често непонятен, като дори в наше време се използва широко „читашки език“ (читак – зле говорещ турски мюсюлманин). Трябва да припомним и думите на великия везир Мидхат паша, че „има повече от един милион преобърнати в исляма мохамедани, една част от които говорят само български“.

Въпреки широката известност на споменатите факти доскорошният турски министър Конукман определя ползването на турския език като основно средство за изграждането на турско самосъзнание в изпълнение на целите на пантюркизма. Същият публично твърди, че в близките години турците в съседните страни ще се надигнат, ще постигнат независимост и ще образуват държави, над които ще се развият турски знамена. По такъв начин езикът се превръща в ефикасен

инструмент за разрушаване националното единство на държавите, където има „турци“ (потурнаци) или земите им са били под османско управление.

Разпоредбите на Конституцията на Република България съответстват напълно на действащите в рамките на Обединените нации, Съвета на Европа и на Европейския съюз правни норми. Между тях е обявяването на българския език за официален. Наред със задължителното обучение на български език е регламентирано изучаването и ползването на всякакъв чужд език. Това се възприема като въпрос на личен избор на гражданите и частноправно осъществяване, в определени със закон граници, на обществените свободи. Международните правни стандарти уреждат също така преподаването на чужди езици в общообразователната система да става съобразно нейните възможности – без да могат да бъдат изисквани от държавата финансови задължения. Това обучение в никакъв случай не трябва да е във вреда на изучаването на официалния език и да се използва като фактор и средство против социалното интегриране на населението, както и срещу изграждането на национално единство. Изключват се също всякакви възможности за използване на чужд език за етническо, религиозно или политическо разделение и противопоставяне.

България, наред с повечето държави на континента,

не е ратифицирала европейската Конвенция

за малцинствени и регионални езици и не е поела задъл-

жение за тяхно узаконяване. От друга страна, понятието „майчин език“ е неприемливо на международното конвенционално право. Това означава също, че употребата му за политическо говорене в публичното пространство е тенденциозно и неправомерно. Необходимо е тези обстоятелства да бъдат постоянно изтъквани предвид склонността на политиките да пренебрегват суверенитета на българския народ, като подценяват ролята на официалния български език и давайки широк простор

дението, че не съществуват оригинални и самостоятелни цивилизации, а всички те произлизат от турската. Трябва да се знае, че според международното право, Конституцията и действащото законодателство, изтъкваната в случая като белег на превъзходство етническа принадлежност представлява по същество израз на солидарност с

неправомерните тези на ръководителя на партията

основана на отреченото колективно „самоопределение“ по общностен признак. Партия, извършваща незаконна политическа агитация не на официалния, а на чужд език, което е насочено към разграничаване на населението и разрушаването на националното единство.

Народността (вкл. езиковата) принадлежност в съвременните общества не

Нищо ново

Един руски политик преди време изказа следната мисъл, която е в сила и за нашите демократи: „Не всеки либерал е хомосексуалист, но всеки хомосексуалист задължително е либерал“.

Откриването на пролетната сесия на 43-то НС и престрелките в пленарната зала по въпроса за признаване на арменския геноцид показват, че българските граждани не трябва да очакват нищо ново. Патриотите продължават да остават русофоби и да ликоват, че пагубният проект „Южен поток“ е спрял. А ДПС е улеснено, защото ще атакува българските националисти поотделно. За едните Лютиви Местан ще тръбят, че са „национал-популисти и фашисти“, а за другите – че са ксенофоби. „Атака“ със споделяната от мнозинството българи политика по преврата в Киев и американските бази в България не се нуждае от специална защита. А в защита на Патриотичния фронт бихме перифразирали горната мисъл така: „Не всеки русофоб е фашист, но всеки фашист задължително е русофоб“.

Валери Симеонов е просто русофоб, но не и фашист. Новите фашисти са в Киев, но ДПС не говори за тях. Лютиви Местан със словоблудството си преследва стратегическа цел, а именно легализирането на турския език в националните държави на Балканите. Затова продължава да носи от девет дерета вода и да ни обяснява как президентът Обама говорел на испански пред латиносите в САЩ. Затова отказва да си плати глобата за агитация на турски език от 681 лв., но е готов и заплашва, че ще даде тези пари за билет до съда в Страсбург.

■ Румен Воденичаров

за неоправдано навлизане на вредни външни лингвистични влияния. Водени от корупционни лобистки сметки и от безотговорни партизански стремежи, мнозина днешни управници не предприемат необходимите мерки за законова защита на литературния български език. Коварна е и ролята на обслужващите донорите си медии, както и на БНТ и БНР, които въвеждат непонятни за повечето хора чужди думи, като при това нерядко съществено изкривяват техния оригинален смисъл и значение.

И как би могло да се очаква друго, когато българският министър на културата, обръщайки се към председателя на противоконституционната партия ДПС, заявява от високата трибуна на Народно събрание: „Аз, господин Местан, съм турчин не помалко от вас!“ Народните представители и неговите колеги министри не се опълчват срещу тази и други подобни провокации. Впрочем смисълът на тази декларация може да се разкрие на основата на официалната държавна доктрина „Турска историческа теза“, която утвърждава твър-

може да поражда правни предимства. Юридическо значение би могла да има в определени случаи само националната принадлежност. Съгласно Европейската конвенция за гражданството то се счита синоним на понятието „националност“. Това означава, че за всяка държавна администрация българският гражданин е българин, а не турчин примерно. Достатъчно е нашият министър да погледне своя заграничен паспорт, където в графата за гражданство или националност е записано „българска“, а не се отбелязва определяната от международното право за белег на дискриминация принадлежност към турска, циганска или някоя друга етническа, верска или езикова група. Очевидно не става само дума за незнанието на нашия културен министър, а по-скоро за явно преднамерена политическа провокация. Остава въпросът дали този факт се подминава вследствие корупцията или невестството на безродни политици и докога българският народ трябва да се уповава единствено на Господ Бог да ни отърве от техния натиск?

■ На трибуната Лютиви Местан агитира на „майчин език“

КОМИТСКО СЕЛО СЕ ПОКЛАНЯ ПРЕД ПРЕОБРАЖЕНСКАТА ЕПОПЕЯ

Тържествата са
на 1 и 2 август
в Славейно

Комитското село Славейно се готви за Илинден.

От кмета на селото Тодор Горелов научихме, че програмата е готова, очакват се много гости не то не само от Родопите. Защото станала традиция всяка година тук да се отдава почит на македоно-одринските революционни дейци. Нацио-

нални тържества, посветени на 112 години от Илинденско-Преображенското въстание в Славейно ще се състоят на 1 и 2 август. Те се организират от Съюза на тракийските дружества в България, Община Смолян, кметството, читалище „Съ-

гласие 1883“ и църковното настоятелство на селото. На 1 август от 10.30 ч. в храма „Св. пророк Илия“ ще се извърши панихида в памет на падналите герои в Илинденско-Преображенското въстание. След панихидата ще има тържествен митинг,

който ще завърши с голям концерт, а вечерта ще има тържествена заря. На следващия ден възпоминанията се пренасят в местността Хайдушки поляни, където ще бъдат поднесени венци на гробовете на Пейо и Кольо Шишманови.

■ Храмът „Св. пророк Илия“ в Славейно

В ОЧАКВАНЕ НА „КОПРИВЩИЦА – 2015“

Националният събор от 7 до 9 август е под патронажа на Ирина Бокова, генерален директор на ЮНЕСКО

На тракийския фолклорен събор в Кърджали се представиха ансамбли и изпълнители от различни краища на страната, които показаха музикалното наследство на българите от Беломорска и Одринска Тракия и Мала Азия. Част от съставите и изпълнителите от Кърджалийска област, в т.ч. 188 изпълнители, 20 индивидуални участници и 10 групи се състезаваха и за участие в националния събор „Копривщица 2015“, който ще се проведе от 7 до 9 август под патронажа на Ирина Бокова, генерален директор на ЮНЕСКО. Тази година се навършват 50 години от първото издание на съ-

бора в Копривщица. Журито класира 13 състави и четирима индивидуални изпълнители. Квота за Копривщица получи смесеният певчески състав за автентичен фолклор „Тракийски звуци“, мъжката фолклорна група и солистите Цветана Маринова и Веска Георгиева при тракийското дру-

жество „Димитър Маджаров“ в Кърджали, мъжката група и съставът за автентичен фолклор „Капитан Петко войвода“ при читалище „Родопски фар“, женската певческа формация и изпълненията на Емилия Джуванова, Биляна Джуванова, Мария Алгачева, Ангелина Смилянова и Сийка Крайчева от читалище „Димитър Благоев 1963“ в село Припек, детска фолклорна група и женска формация от село Аврен, както и състави от Егрек, Черничево, Тихомир и Ардино и др. Така че тракийските и родопските песни ще бъдат широко застъпени на събора в Копривщица.

■ Групата за автентичен фолклор при тракийското дружество в с. Припек

Името на българския революционер носи най-новата секция към тракийско дружество „Екзарх Антим I“. Тя бе учредена от членове на дружеството в квартал „Победа“ и се създава само няколко месеца след основаването на младежка секция в същия квартал. „Изключително съм горд, че само за една година членовете ни от 200 души станаха на 1200“ – каза Тодор Ангелов, председател на тракийското дружество – „Още два клуба чакат за провеждане на учредително събрание, което само

„ХРИСТО БОТЕВ“ Е НОВАТА ТРАКИЙСКА СЕКЦИЯ В БУРГАС

показва, че родовата памет и духа на българина са живи“.

Тракийско дружество „Екзарх Антим Първи“, гр. Бургас, е обществено-патриотично сдружение на българите от Източна и Западна Тракия, Мала Азия и техните потомци. То е основано е на 15 декември 1896 г. от Капитан Петко войвода и братята Петър и Никола Драгулеви. На територията на Община Бургас развива активна

културна дейност, като през последната година засили влиянието си и сред по-младото поколение. Тракий-

ското младежко дружество е с близо 200 души членове – радатели за българската история, бит и култура.

ПРЕДСТОЯЩО

„БОГОРОДИЧНА СЪПКА“

На 25 и 26 юли в Старозагорските минерални бани ще се състои националният тракийски фолклорен събор „Богородична съпка“. Той се организира от тракийско дружество „Одринска Тракия“ – Стара Загора, Община Стара Загора и кметството на Старозагорските минерални бани. Тази година за участие в надсвирването и надиграването са се записали 190 певчески и танцови колектива с 4000 участници от 17 области на страната, което прави „Богородична съпка“ конкурент на събора в Копривщица. Съставите ще се явяват на две сцени. Има интересни съпътстващи прояви – детски пленер, улица на занаятите, „Селски двор“, „Хоро на мегдана“. Така че на „Богородична съпка“ няма да е скучно...

Честит юбилей!

Председателката на младоазийския клуб „Тянка Бошнакова“ към тракийско дружество „Екзарх Антим Първи“, гр. Бургас – Кера Георгиева, навър-

ши 70 години! Казват, че не бива да се обръщаме назад, но във време на равностетка, навърх рождения си ден, щастливият човек обръща поглед към прекрасните спомени. С пожелание за много незабравими преживявания, бургаското тракийско дружество „Екзарх Антим Първи“ я поздравява и се надява още дълги години да радва тракийци с неизчерпаемата си енергия и младежки дух!

Честит юбилей!

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакцията на вестник „Тракия“ поздравяват рождениците на Съюза през месец август:

Милка Пенева Ковачева – Карнобат 7.VIII.1937 г.

Алексей Юревич Беленский –

София..... 7.VIII. 1965 г.

Папани Козарева – София..... 19.VIII. 1922 г.

Маринка Грудева Василева –

с. Ген. Инзово 20.VIII. 1955 г.

Димитър Иванов Пантелеев –

Сливен..... 25.VIII.1946 г.

**СЛЕДВАЩИЯТ БРОЙ
НА ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“
ЩЕ ИЗЛЕЗЕ НА 28 АВГУСТ
И ЩЕ БЪДЕ В 16 СТРАНИЦИ**

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

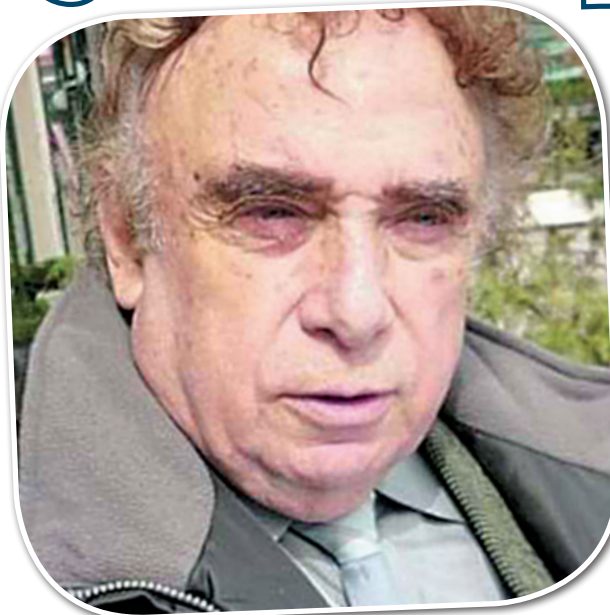
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ТОДОР КОРУЕВ

И друг път съм писал за моя известен земляк от Момчилград проф. Вълко (Веско) Гергелчев, доктор на геологическите науки, и за неговия бележит тракийски род, и все съм бил убеден, че той е геологът у нас, който най-добре знае колко злато и сребро има в Източните Родопи и Западния Балкан. И не само знае, защото е проучвал рудните залежи най-подробно и най-задълбочено, но като патриот, загрижен за Отечеството, ратува това богатство да остане „на ползу роду“, тъй като т.нар. преход позволи и узакони колониално ограбване на златните находища у нас. На концесия бяха дадени на чуждестранни компании и продължават да се дават златните залежи със смешно ниска такса от годишния добив от злато, мед и сребро. А концесионерите не добиват благородните метали у нас – те изнасят концентрацията, в който има и много редки и скъпи минерали, и го обработват в чужбина – в Намибия и Канада, пък и кой знае къде още. Колониалните хиени продължават да се въртят и около други находища, правят „нови“ проучвания, нищо че металогенно-прогнозните изследвания на българските учени съществуват, а нашите геолози са учени с доказан и признат авторитет. Затуй не може да се побере в кожата си проф. Вълко Гергелчев, който знае колко са запасите, и каква може да бъде ползата за държавата и народа, ако така безразсъдно и може би корупционно не сме се оставили да ни обират. И продължава да се бори – да пише докладни до управляващите, да говори по телевизиите, да апелира от вестниците към промяна в политиката в добива на полезните изкопаеми. И да настоява стратегическите ресурси на държавата да не се ограбват от чужди компании, да не се изнасят суровини. Гневи се, че властите му обръщат гръб: „Цари некомпетентност и неразбиране. Защо не се използва науката?“ – пита се ученият. В момента чужди фирми извличат съдържащите се скъпи метали в „хвосстовете“. „Интересно защо на канадски, австралийски, ирландски фирми е изгодно да добиват всички компоненти от остатъчните руди, а на България по незнани причини, това не е изгодно.“ – припомня той на управниците. И продължава да се тревожи и настоява за възвръщане на геоложките проучвания за рентабилен рудодобив. А вече навърши 80 години.

75-ата си годишнина той чества в Руския културно-информационен център не само защото, че е завършил минния институт в Днепропетровск и аспирантура в Ленинград, но е и отличен изпълнител на руски песни. В тази юбилейна за него година няма да прави концерт, тъй като ненадейно напусна този свят неговият приятел проф. Иван Хлебаров, известен учен музиковед, възпитаник на консерваторията в града на Нева. Но не само северната столица на Русия ги свързва, те, двама професори, доктори на науките, направиха неповторим дует – геологът е вокалистът, музиковедът е пианистът. Все пак Гергелчев се надява, че в памет на приятеля

Той не се умори да търси злато и да пее

Известният учен проф. Вълко Гергелчев – потомък на тракийски бежанци – навърши 80 години

си ще издаде албум с 38 руски романа, изпълнявани от тях. Впрочем Вълко Гергелчев има много концерти и като студент, дори получава предложение да бъде изпратен да учи оперно пеене, но желанието да помогне на родния си край като геолог надделява. Как да забрави, че е първият медалист на Кърджалийската реална гимназия и първенец в математическата олимпиада в тогавашния Хасковски окръг, че е в първата десетка на приетите да учат геология в СССР.

И той направи много за родния си край. Завършва с отличие минния институт в Днепропетровск. Кандидатската му дисертация, която защитава в Ленинградския минен институт е също свързана с родния му край: „Структура и металогения на Звездел-Пчелоядско-

то рудно поле – Източните Родопи“. Работи последователно като геолог в рудник „Върба“ – Маданско, началник е на рудник „Звездел-Галеник“ и главен геолог на Шесто управление на ГОРУБСО – Кърджали. Богата и многостранна е неговата научна, приложна, внедрителска, прогнозна и популяризаторска дейност, наситена с висока гражданска активност, нещо, което липсва на много учени. Автор е на 145 публикации в наши и чужди издания и на 3 монографии. Изнасял е доклади в много международни и национални симпозиуми и конференции, има специализации в Москва и Ташкент по златото и по методиката за металогенно прогнозиране. Неговата докторска дисертация е „Глобални и регионални закономерности на златно-сребърните орудя-

вания при мезо-неозойската рифтогенеза в Югоизточна Европа, България и Родопите“. Проф. Гергелчев предлага ново металогенно райониране на Балканския полуостров и на Югоизточна Европа. Той прави 27 комплекта металогенно-прогнозни карти в главните райони на България в различни мащаби, и 50 предложения за внедряване при търсене и проучване. Веско Гергелчев, който дълги години завежда секцията „Благородни метали“ в Института за полезни изкопаеми, закрит от правителството на Иван Костов, е убеден, че в земните недра на България лежат 13 000 тона злато, макар той да няма у дома си ни един грам от скъпоценния метал. И още нещо: нашите находища са рентабилни, както за открит, така и за подземен добив. Сърпугата на Вълко Йорданка е също известна геоложка, тя е локализираща находището „Хан Крум“ на Ада тепе край Крумовград, което напоследък е „притча во язицех“, тъй като

е в лапите на колониалната хиена „Дънди“.

Споменах за втория талант на Веско Гергелчев – пеенето. Той не е скъсал и досега с песента. Като млад геолог в няколко сезона играе в Кърджалийския оперетен театър. Както е казано, крушката си има опашка. Баща му Никола Гергелчев свирел на кавал и пикола. Той е от село Дамето, Дедеагачко, и след много пе-

В недра на страната ни лежат 13 000 тона от най-скъпоценния метал, твърди геологът, който няма в дома си нито грам злато.

рипетии и гонения стига пеша без никаква покъщнина в Стара България. В Тополовград се събира с Велика Георгиева от с. Еникьой, Дедеагачко, и се преселват в Момчилград. Баба Велика имаше великолепен глас и бе неизчерпаем извор на песни, знаеше над пестотин. Първото им дете Нонка насле-

дяха музикалната дърба, пееше превъзходно. ала истинският взрив е синът на Нонка – Здравко. Да, това е Здравко Желязков, който с Катя Михайлова направиха най-добрия дует в родната популярна музика „Ритон“. Здравко свирише на тромпет, създаде си група – „Петлите“, завърши естрадният отдел на Консерваторията и пое пътя на звезда, истинска, не като тия, които с лека ръка провъзгласяват днес. А чичо му Георги – Жоката, свирише на акордеон и китара и пееше удивително с приятния си тенор, но той като сестра си Нонка си отиде рано от този свят. Беше отличен футболист. В спорта го наследи и надмина дъщеря му Даниела Гергелчева – най-прославеното име в тениса на маса у нас. Беше и станало тясно да играе сред жените, там нямаше кой да й се опре, та се състезаваше при мъжете. Това „мъжко“ момиче сега живее в Монпелие, Франция и е треньорка. Майка ѝ Ирина, и тя е от тракийско потекло, често отскача до Франция, но бърза да се връща в Пловдив при по-голямата си дъщеря Венера, която наследи професията на баща си – правото.

Четвъртата рожба на Велика и Никола е Дечо, днес доц. д-р Неделчо Гергелчев, известен неврохирург, специализирал в Ленинград и Вашингтон, като военен лекар е лекувал ранени в Никарагуа. Семейството на д-р Гергелчев и Мария Карагьозова, агрономка, има три деца, две дъщери и един син, всичките лекари с престиж в професията, и петима внуци. А дъщерята на Йорданка и Веско – Венелина е биоложка. Написаното заприлича на скучна биографична справка, но как иначе да опиша този тракийски български род с здрави корени и кълнове. Всички тия жилави тракийци и тракийки поздравиха своя баща, съпруг, брат, чичо и вуйчо на 8 юли за навършените осем лазарника и му пожелаха от сърце здраве и още сили да се бори за своето право дело в науката и рудодобива. И да продължи да пее. Желаем му го и ние от името на цялото тракийско общество.

